

Hajdučeková, Ivica

Návrat k podujatiu Slovakistika v súvislostiach : tradícia a perspektívy

Slavica litteraria. 2023, vol. 26, iss. 2, pp. 189-191

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2023-2-23>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.79454>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20240202

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Návrat k podujatiu *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*

Ivica Hajdučeková (Košice)

V priestoroch Filologickej fakulty Univerzity v Belehrade sa v dňoch 19. – 21. 4. 2023 zišla početná komunita slovakistov z viacerých európskych krajín, aby prezentovali výsledky svojho výskumu a reprezentovali slovakistické pracoviská na medzinárodnej konferencii *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy* pri príležitosti 70. výročia univerzitnej slovakistiky v Srbsku a 25. výročia Lektorátu slovenského jazyka a kultúry na Univerzite v Belehrade. Po pôsobivom kultúrnom programe, uvítaní čestných hostí, veľvyslanca Slovenskej republiky v Belehrade a zástupcov MŠVVaŠ SR, otvorila Zuzana Čížiková plenárny blok šiestich prednášok, v ktorom sa literárni vedci a jazykovedci sústredili na paradigmu tradície a inovácie: M. Harpáň (Nový Sad) sa venoval netradičným rozprávačským postupom v románe o duši a tele P. Vilikovského *Letný sneh*, J. Gbúr (Košice) sa zameral na recepčné nástroje v sprístupňovaní básnickej tvorby P. O. Hviezdoslava mladej generácii, ktoré vedie cez kvalitné literárnovedné a teatrologické sondy do jeho textov a intersemiotické preklady lyricko-epických diel, M. Součková (Prešov) reflektovala problematiku autobiografie a autofikcie v slovenskej ponovembrovej próze, v rámci ktorej dochádza k revitalizácii autobiografického písania a k zmene jeho podôb, V. Patráš (Banská Bystrica) analyzoval verbálnu exkluzivitu v online diskusiách a priblížil štýlotvorné faktory v online periodikách printového typu, aby poukázal na pragmaštylistický a hodnotový potenciál modernej mediálnej slovenčiny, O. Orgoňová (Bratislava) sa zamerala na jazyk v digitálnej ére, ktorý je v duchu sociálnej inklúzie neoddeliteľnou súčasťou sociálneho správania rozmanitých komunikačných spoločenstiev v rozmanitých komunikačných situáciách a M. Ivanová (Prešov) predstavila výklad významu lásky v *Slovníku súčasného slovenského jazyka*,

pričom vychádzala z podnetov kognitívnej sémantiky a kritickej diskurzívnej lexikografickej analýzy. Ďalších 132 konferenčných príspevkov z jazykovedy, translatológie, literárnej vedy, mediológie či kultúry, bolo tematicky rozdelených do 12 sekcií, z ktorých výberovo priblížime najmä tie literárnovedné. Dodajme, že moderné technológie umožnili online pripojenie odborníkom, ktorí sa nemohli podujatia zúčastniť osobne.

Prvý deň charakterizovala polytematickosť: A. Svetlík (Nový Sad) reflektoval osobitý štýl a kvalitu naratívu v tvorbe V. Rozenbergovej, pre ktorú je charakteristické tragicko-komické až bizarno-groteskné stvárnenie vzťahov a postáv, ozvlášťujúce príbehy pre dospelých. M. Šimáková Speváková (Nový Sad) prezentovala interdisciplinárny problém prekladu postmodernistickej intertextuálnej prózy V. Hronca, ktorý hodnotila z hľadiska funkcie v pôvodnom texte a v srbskom preklade na pozadí teoretických východísk A. Popoviča a B. Suwara-Marčokovej. Z. Čížiková (Belehrad) predstavila prolegomena na tému mýtus sťahovania a budovania nového domova, ktorá je v literatúre vojvodinských Slovákov jednou z kľúčových, a tvorí vstup do slovensko-srbského výskumu motívov domova a migrácie v slovenskej literatúre v Srbsku v 20. storočí. E. Brtáňová (Bratislava) hodnotila žánrové kvality smútočných básní osvietenského vzdelanca J. Rohoňa (1773–1831), ktoré interpretovala v kontexte dobovej kazateľskej praxe ako literárne pamiatky a významné pramene dokumentujúce nielen život cirkví báčsko-sriemského seniorátu. M. Babiak (Bratislava) nastolil otázky o ideovo-estetickom a umeleckom zaradení J. Rohoňa, keďže značná časť jeho diel sa síce opiera o klasicistické východiská, ale jeho aktivity a postoje majú svoj základ v romantizme. M. Braxatoris (Bratislava)

sa v príspevku zameril na vzťahy P. J. Šafárika a Š. Lešku st. a literárnohistorické svedectvá o ich kontaktoch v rokoch 1815–1818, ktoré sa týkajú poetickej tvorby i príklonu k časomernej prozódii. Mira Nábělková (Praha) sa v príspevku venovala hymnickej piesni *Hej, Slováci/Hej, Slavania*, jej medzislovanské pôsobenie na viacerých frontoch prvej svetovej vojny a vzťah národnej a štátnej hymny so zreteľom na hymnicke piesne v slovenskom, českom, ale aj inoslovanskom prostredí. I. Hajdučeková a L. Barnišinová (Košice) prezentovali výsledky experimentu s inovatívnou formou hodnotenia v predmete úvod do štúdia literatúry v roku 2020/21, ktorá bola založená na postupoch konštruktivizmu (EUR), v prepojení na metodológiu literárnej vedy a realizovaná na materiáli slovenského realizmu (J. G. Tajovský). G. Magalová (Trnava) predstavila príspevok o rôznorodých pohľadoch na umelecký text pre deti, v ktorom mapovala súčasný stav (ne)pripravenosti vysokoškolských študentov na prácu s literárnym textom a priblížila štyri pohľady na umelecký text pre deti ako alternatívy cieleného vzdelávania. P. Karnišová a D. Lešková (Prešov) uviedli projekt *Zlatý fond literatúry pre deti a mládež*, ktorého cieľom je poskytnúť bedeker, zostavený na základe heuristického výskumu s ohľadom na kritériá umeleckej kvality v kánonických textoch domácej a inonárodnej literatúry. I. Gal Drzewiecka (Prešov) predstavila obrazové knihy pre deti a kontexty vnímania daného žánru v slovenskom kultúrnom prostredí.

Druhý deň priniesol podnety z mimoliterárnej sféry, ktorá zásadne dotvára kultúrno-umelecký kontext: T. Tušková (Békešská Čaba, Segedín) porovnávala obnovené vydanie Čabianskeho kalendára (od 1991), ktorý pokračuje v dolnozemskej tradícii z rokov 1920–1948. E. Blažencová (Bratislava) predstavila rukopisné zápisy pohrebných odobierok z Kysáča z konca 19. st., ktoré vznikli ako ohlas barokových valedikcií. A. Ištvánová (Budapešť) sa v príspevku zaoberala reprezentáciami klimatických zmien, ktoré sa objavili začiatkom 19. storočia v maďarskej aj v slovenskej literatúre a literárny odkaz si našli v korešpondencii J. Hollého s J. Palkovičom.

P. Tollarovič (Bratislava) prehodnocoval genézu pojmu slovenská katolícka moderna, význam *Antológie mladej slovenskej poézie* a načrtnol literárnohistorický výskum po roku 1989. K. Madunicová (Bratislava) predstavila účinkovanie B. Krišku v srbskom divadle (1968–1972) ako zakladateľa profesionálnej slovenskej opernej réžie. Základnú os tvoril pohľad na slovenskú národnú operu E. Suchoňa *Krútnava*. Ide o originálny výskum, ktorý sa realizuje na základe nedávno objavejnej pozostalosti. Nikolay Zhelev (Sofia) venoval pozornosť dráme J. Chalupku *Kocúrkovo alebo len aby sme v hanbe nezostali* a umeleckej zbierke fejtónov *Baj Gaňo*. A. Konstantinova, ktoré v období formovania národného sebauvedomenia v 19. storočí umožnili odpovedať na otázku identity cez prizmu komiky. Osobité kultúrne nazeranie priniesol príspevok R. Gajdoša (Trnava) o konceptoch výstav po roku 2000, ktoré tematizovali či kriticky prehodnocovali vizuálne predstavy o slovenskosti v širšej sfére vizuálnej kultúry. Dodnes sa v nich fixujú národné stereotypy namiesto skrytých významov a kódov, ktoré by vniesli do súčasnej optiky dynamický akcent.

Tretí deň sa symbolicky uzatváral v slovensko-srbských motívoch: R. Raffaj (Belehrad) sa sústredil na obraz Srbska v tvorbe dolnozemskeho Rusnáka I. Medešihu, ktorý sa stal súčasťou slovenského literárnokritického diskurzu v prestížnej literárnej súťaži Anasoft litera (2019). B. Zlejšia (Bratislava) predstavila reflexiu srbskej literatúry v korešpondencii aj v tvorbe Š. Krčméryho, ktorá potvrdila jeho záujem o dolnozemskej literatúru, ale aj snahu zahrnúť ju do obzoru dobovej literárnej kritiky.

Spomedzi ďalších preferovaných tém rezonovala problematika translitológie: Z. Stričević-Kovačević (Zahreb) kriticky poukázala na dôležitosť kvalitného prekladu literatúry, ktorý ovplyvňuje výučbu slovakistiky a udržiavanie národnej identity, R. Pavlová (Regensburg) sa zamerala na otázku kvality ľudského a strojového prekladu. Ďalší okruh tvorila tradícia slavistiky a slovakistiky na zahraničných univerzitách: Z. Týrová (Nový Sad) sa venovala slovenským lingvistom, ktorí stáli pri zrode belehradskej aj novosadskej slovakisti-

ky, M. Szymczak-Rozlach a S. Sojda (Katovice) predstavili 45-ročnú tradíciu slovakistiky na Slezskej univerzite v Katoviciach, A. Zelenková (Praha) sa zamerala na tradíciu slovakistiky na Masarykovej univerzite v Brne, vychádzajúcej z morfolologickej a genologickej školy F. Wollmana, D. Konstantinova (Veliký Tarnov) vystúpila s krátkym prehľadom dejín slovakistiky a slavistiky na Univerzite sv. Cyrila a Metoda

v Bulharsku, ktorá oslavuje 60. výročie svojho založenia a S. Paunović Rodić (Belehrad) prezentovala vedecký časopis *Slavistika*.

Na záver sprostredkovaného pohľadu na vybrané sekcie dodajme, že medzinárodná konferencia na Filologickej fakulte v Belehrade priniesla nielen čiastkové informácie o rozmanitých aktivitách krajanov, ale aj nové výskumné podnety rozširujúce súdobé vedecké poznanie.

doc. PaedDr. Ivica Hajdučeková, PhD.

Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie
Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Moyzesova 9, 040 00 Košice, Slovensko
ivica.hajducekova@upjs.sk

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as image or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.